



Fővárosi Ítéltábla

3.Pf.20.065/2023/4-II.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Gallai Pál kamarai jogtanácsos (Cím2.) által képviselt felperes1 (Cím2.) felperesnek – a Dr. Pusztai Ügyvédi Iroda (cím4, ügyintéző: dr. Pusztai Attila ügyvéd) által képviselt alperes1 (Cím1) alperes ellen kötbérigény megtérítése iránt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 2022. december 16. napján meghozott 8.G.40.407/2020/46. számú ítélete ellen az alperes részéről 49. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja és az alperes által a felperesnek fizetendő tőke összegét 1.614.305 (egymillió-hatszáztizennégyezer-háromszázöt) forintra leszállítja.

Az alperest perköltségben marasztaló rendelkezést mellőzi és kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 2.414.236 (kétmillió-négyszáztizennégyezer-kettőszázharminchat) forint elsőfokú perköltséget.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 2.667.715 (kétmillió-hatszázhatvanhétezer-hétszáztizennöt) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesi jogelőd1, mint megrendelő (a továbbiakban: felperesi jogelőd) és az alperes mint vállalkozó között 2015. december 14. napján vállalkozási keretszerződés jött létre. A vállalkozási szerződés tárgya a vállalkozási szerződés 1.1. pontja szerint a megrendelő által a tenderszáml tenderszámon bonyolított közbeszerzési eljárás ajánlati felhívásában meghatározott munkák voltak, azaz a jármű főinverter és akkutöltő javításának elvégzése a keretszerződésben foglaltaknak és azok alapján leadott megrendeléseknek megfelelően.

[2] A vállalkozási szerződés 4.5. pontja szerint a felek megállapodnak abban, hogy a vállalkozás teljesítésének, azaz a keretszerződés és az az alapján a megrendelő által a vállalkozó részére leadott megrendelések teljesítésének igazolása szállítólevél kiállításával történik. A vállalkozási szerződés 5.1. pontjában a felek megállapodtak abban, hogy az egyes megrendelésekre vonatkozóan a teljesítés határideje – a javításba adástól számított – 20 munkanap azzal, hogy a megrendelő jogosult a megrendelésben ettől hosszabb teljesítési határidőt meghatározni. Ebben az esetben a teljesítési határidő a megrendelőn szereplő határidő.

[3] A vállalkozási szerződés 7. pontja rendelkezik a kötberről. A 7.1. pont szerint, amennyiben a vállalkozó neki felróható okból késedelmesen, nem vagy nem szerződésszerűen teljesít, a megrendelőt – jogfenntartással az ebből eredő kötbéren felüli kártérítési igényére – a 7.3.-7.5. pontokban meghatározott mértékű kötbér illeti meg. A vállalkozó abban az esetben mentesül a kötbér fizetési kötelezettség alól, ha a szerződésszegést kimenti. A 7.2. pont szerint a kötbér számításának alapja: Az adott megrendelésre vonatkozó, 2.1. pontban meghatározott vállalkozói egységárak alapján kalkulált vállalkozói díj. A 7.3. pont szerint késedelmes – nem a keretszerződésben meghatározott határidőre történő – teljesítés esetén a vállalkozó az adott megrendelésre vonatkozó, 2.1. pontban meghatározott egységárak alapján kalkulált vállalkozói díj késedelmesen teljesített értékére vetített napi 0,5 %, de maximum összesen 15% mértékű késedelmi kötbért köteles megfizetni a megrendelőnek. Késedelmes teljesítésnek minősül különösen, ha a vállalkozó a keretszerződés 8.2. pontjában meghatározott határidőn belüli jótállási kötelezettségének teljesítését nem kezdi meg.

[4] A szerződés 7.4. pontja értelmében a vállalkozó az adott megrendelésre vonatkozó, 2.1. pontban meghatározott egységárak alapján kalkulált vállalkozói díj 15%-ával megegyező mértékű meghiúsulási kötbér fizetésére köteles, ha neki felróható okból nem teljesít. A teljesítés meghiúsulásának minősül különösen, ha a vállalkozó jótállási kötelezettsége keretében a hibát a keretszerződés 8.2. pontjában meghatározottak szerint, határidőben nem javítja ki, vagy a hibás alkatrészt nem cseréli ki. A 7.5. pont szerint a vállalkozó az adott megrendelésre vonatkozó, 2.1. pontban meghatározott egységárak alapján kalkulált vállalkozói díj – a kijavítás megtörténteig terjedő időtartam végéig – napi 0,5%-ával, de legfeljebb 15%-ával megegyező mértékű hibás teljesítési kötbér fizetésére köteles, ha neki felróható okból nem a keretszerződésben foglaltaknak megfelelően, azaz nem szerződésszerűen teljesít. Hibás teljesítésnek minősül az is, amennyiben a hiba a jótállási kötelezettség teljesítése körében merül fel, a hibás teljesítési kötbér ebben az esetben is a jelen pontban foglaltak szerint érvényesíthető.

[5] A szerződés 7.6. pontjában a megrendelő kötbérigénye érvényesíthetőségének, a kötbér esedékessé válásának feltételeit határozták meg. A vállalkozási szerződés 8.1. pontjában a vállalkozó a vállalkozásra vonatkozóan a Ptk. 6:171. § alapján jótállást vállalt – a megrendelő a fődarabon végzett bármely javítás esetén, annak műszaki tartalmától és az elvégzett beavatkozás mértékétől függetlenül 12 hónap teljeskörű jótállás érvényesítésre jogosult a teljes fődarabra vonatkozóan –, melynek időtartama a tényleges beszállítástól kezdődik. A vállalkozási szerződés 8.2. pontja szerint a megrendelő írásban értesíti a vállalkozót a keretszerződés és az egyes megrendelések teljesítésével jótállás keretében felmerülő bármely, a teljesítéssel kapcsolatos kifogásáról. A vállalkozó az értesítés kézhezvételét követően a lehető legrövidebb időn belül, de legkésőbb a harmadik munkanapon belül köteles megkezdeni jótállási kötelezettsége teljesítését, azaz a garanciális hibaszemlét megtartani, illetve a hiba kijavítását megkezdeni. Ezt követően a hiba kijavítására vállalt határidőn belül, de legkésőbb az eredeti javításra vállalt határidőn belül köteles a jótállási kötelezettségét teljesíteni, a javított egységet visszaszállítani a megrendelő telephelyére. A jótállás keretein belül javításra kerülő egység mindennemű alkatrész és szállítási, valamint javítási költsége a vállalkozót terheli.

[6] A vállalkozási szerződést a felek 2016. november 7. napján módosították, a módosítást követően a szerződésbe a felperesi jogelőd helyébe a felperes lépett.

[7] Az alperes a javítást követően a visszaszállításkor a felperesi raktárossal a szállítólevelet és egy alperes1 fejléces teljesítésigazolást íratott alá, amely az alábbi mondatot tartalmazta: „Jogosult/megrendelő kijelenti, hogy kötelezett/vállalkozó teljesítését szerződésszerűként elfogadja, és emiatt a teljesítéssel összefüggésben a teljesítés jelenlegi feltételeit és tulajdonságait ismerve, szerződésszegéssel összefüggő jogkövetkezményt nem kíván érvényesíteni. Ez azonban nem jelenti a későbbiekben ismerté váló teljesítési hibák tekintetében az igényérvényesítési jogról történő lemondást.”

[8] Az alperes egyes invertereket nem a vállalkozási szerződés szerinti – a hibafelvételi jegyzőkönyv felvételét követő – 20 munkanapon belül javította ki (*kötbérigény1*), illetve a jótállási kötelezettsége teljesítését nem szerződésszerűen – a felperesi írásbeli értesítést követő 3 munkanapon belül – kezdte meg (*kötbérigény2*), valamint az elismert garanciális kötelezettsége körében egyes invertereket nem a szerződés szerinti – a garanciális hibaszemle jegyzőkönyv felvételét követő – 20 munkanapon belül javította ki (*kötbérigény3*), továbbá az általa javított invertereknél a felperesi garanciális igényt elismerte, de a javítást nem szerződésszerűen teljesítette (*kötbérigény4*).

[9] A felperes módosított kereseti kérelmében kérte, hogy a bíróság kötelezze alperest a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:137. §-a és 6:186. §-a alapján 47.725.535 forint tőke és azután 2020. augusztus 31. napjától a kifizetés napjáig járó késedelmi kamat, valamint a perköltség megfizetésére. Előadta, hogy alperes és felperes jogelődje között 2015. december 14. napján vállalkozási keretszerződés jött létre a

jármű főinverterek és akkutöltők javításának elvégzése tárgyában. A vállalkozási szerződésben a felperesi jogelőd helyébe a felperes lépett. Az alperes neki felróhatóan nem a vállalkozási szerződésben foglaltak szerint teljesítette kötelezettségét, szerződést segegett, amelyből eredően kötbérfizetési kötelezettsége fennáll.

[10] A szerződésben 20 munkanapos teljesítési határidőt kötöttek ki, amelyet az alperes megsértett, ezért a szerződés 7.3. pontja alapján összesen 1.799.725 forint kötbér fizetésére köteles (kötbér1). Hivatkozott arra, hogy az alperes jótállási kötelezettségét késedelmesen kezdte meg, ezért a szerződés 7.3. és 8.2. pontja alapján késedelmi kötbér fizetési kötelezettsége 7.723.295 forint összegben fennáll (kötbér2). Előadta, hogy a szerződés 7.4. pontjára tekintettel a további, 14.152.200 forint összegű késedelmi kötbér igénye azon alapul, hogy az alperes a garanciális hibabejelentést követően az elismert jótállási kötelezettsége keretében a hibát neki felróható okból nem a szerződésben rögzített 20 munkanapos határidőn belül javította ki (kötbér3). A vállalkozási szerződés 7.4. pontja tartalma szerint valójában késedelmi kötbérikötést tartalmaz. A felperes a szerződés 7.5. pontja alapján hibás teljesítése miatti kötbért is érvényesített 24.050.315 forint összegben arra hivatkozással, hogy az alperes a felperesi garanciális igényt elismerte, tehát a korábban megrendelt javítást nem a vállalkozási szerződésben foglaltak szerint teljesítette (kötbér4). A szerződés 7.5. pontjában írt kötbér a jótállás mellett is érvényesíthető, mert ez kvázi „büntető kötbér”, ugyanis alperes hibájából felperes a javítás ideje alatt nem tudta használni az adott invertereket.

[11] Az alperes kérte a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását. Arra hivatkozott, hogy a felek a szerződés 7.6. pontjában meghatározták a kötbérvényesítés kötelező rendjét, amelytől a felperes eltért. Az alperes szerződésszerűen teljesített, amit a teljesítésigazolások igazolnak. A felperes a kötbér1 és kötbér2 körében hibásan vette figyelembe a teljesítési határidő kezdetét. Álláspontja szerint a szerződésnek a kötbér3 alapját képező 7.4. pontja nem késedelmi, hanem meghiúsulási kötbérikötést tartalmaz. A szerződés 7.5. pontja a Ptk. 6:187. § (2) bekezdésére figyelemmel érvénytelen rendelkezést tartalmaz, ezért a kötbér4 iránti igény megalapozatlan.

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 37.724.320 forint tőkeösszeget, és azután 2020. augusztus 31. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat nyolc százalékponttal növelt kamatát, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 1.950.192 forint perköltséget.

[13] Indokolásában kifejtette, hogy a szerződés 7.6. pontjában a szerződő felek a kötbér érvényesítésének nem egy kötelezően alkalmazandó eljárásrendjét rögzítették, így azt a szavak általános elfogadott jelentése szerint nem lehet úgy értelmezni, ahogy az alperes állítja. A teljesítésigazolásokon és szállítóleveleken szereplő felperesi nyilatkozat a teljesítés elfogadásáról nem zárja ki a felperesi igényérvényesítést. A teljesítésigazolás okirati bizonyíték, amellyel szemben a felperes bizonyíthatja saját állítását. A teljesítésigazolással mint a felperes alkalmazottja által aláírt okirattal az alperes a bizonyítási terhet változtatja meg, azonban a felperes a perben bizonyíthatja, hogy az alperes nem szerződésszerűen

teljesített. E körben utalt a BH2020. 71 számú és a Kúria több eseti döntésében kifejtett állásfoglalásra. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a teljesítésigazolásokban rögzítettekkel szemben bizonyította az eljárás során, hogy az alperes feladatát nem a szerződés szerinti 20 munkanapos határidőn belül végezte el. Az alperes azon hivatkozása, hogy abban a hiszemben volt, hogy a teljesítési igazolások és a szállítólevelek felperes általi aláírásával teljesítése szerződésszerű, nem foghat helyt.

[14] A kötbérigény1 körében az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok egybevetése alapján megállapította, hogy a javításra vonatkozó teljesítési határidő nem a felperes által állított időpontban, azaz az inverterek elszállításának időpontjában, hanem a hibafelvételi jegyzőkönyv felvételének napjával kezdődött. Az alperes a javítást egyes inverterek tekintetében a 20 munkanapos határidőn túl végezte el, amellyel szerződést sezegett, ezért a szerződés 7.3. pontja alapján 1.469.785 forint késedelmi kötbér fizetésére köteles. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság a felperes kötbér1 címén előterjesztett keresetét elutasította.

[15] A kötbérigény2 kapcsán az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a jótállási igényeinek írásbeli bejelentését és az értesítések megküldésének időpontját nem bizonyította, ezért az elsőfokú bíróság csak azon 30 db inverter tekintetében vizsgálta a jótállási kötelezettség teljesítése megkezdésének időpontját, amelyekre nézve a felhívás megtörténtét az alperes által csatolt elektronikus levelezés igazolta. Az alperes egyes inverterek tekintetében a javítást a szerződés 8.2. pontja szerinti három napos határidőn belül megkezdte, míg 6 db inverter javítását késve kezdte meg, amely folytán összesen 144.520 forint kötbér fizetésére köteles. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság a felperes kötbér2 címén előterjesztett igényét elutasította.

[16] A kötbérigény3 körében az elsőfokú bíróság a szerződés 7.4. pontját akként értelmezte, hogy az valójában nem meghiúsulási, hanem késedelmi kötbérkikötést tartalmaz. Mivel az alperes a garanciális javításra visszaküldött egyes inverterek javítását az előírt 20 napon belül nem végezte el, ezért egyes inverterek tekintetében a kötbérfizetési kötelezettsége a szerződés 7.4. pontja szerint 12.059.700 forint összegben fennáll, ezen túlmenően a felperes kereseti kérelme megalapozatlan.

[17] A kötbérigény4 a szerződés 7.5. pontján alapult, amely az elsőfokú bíróság álláspontja szerint – az alperesi hivatkozással ellentétben – nem ütközik a Ptk. 6:187. § (2) bekezdésébe. A kikötés hibás teljesítési kötbérre vonatkozik arra az esetre, ha az alperes nem szerződésszerűen teljesíti a jótállási kötelezettségét. Ez a kötbérkikötés a hibás teljesítési kötbér olyan fajtája, amely a jótállás mellett is érvényesíthető. A kikötés azt az alperesi szerződésszegő magatartást hivatott szankcionálni, hogy az alperes nem szerződésszerű teljesítését (első javítás) követően a javított inverter a jótállási időn belül ismételtlen meghibásodik és az alperes a felperes jótállási igényét elismerve ismételtlen kijavítja az invertert. Ezen időszak alatt az alperes nem szerződésszerű teljesítése (első javítás) miatt a felperes nem tudta használni az adott invertert, azt javításra vissza kellett szállítani az alpereshez. A felek ezt a kötbérkikötést a jótállási határidőn belül elismert garanciális igény körében elszállított inverterek kijavításáig terjedő időszakra rendelték alkalmazni. Az

elsőfokú bíróság a felperes kötbér⁴ körében érvényesített keresetét ezért megalapozottnak találta és kötelezte az alperest a Ptk. 6:186. § (1) bekezdése alapján 24.050.315 forint kötbér megfizetésére.

[18] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 365. § (2) bekezdés a) pontja és 383. § (2) bekezdése alapján kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes keresetének teljes elutasítását. Másodlagosan a Pp. 369. § (1) és (3) bekezdése, valamint a 371. § (2) bekezdése és 381. §-a alapján az elsőfokú bíróság által elkövetett lényeges eljárási szabálysértésre tekintettel kérte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per új tárgyalására, valamint új határozat hozatalára utasítását. Az alperes kérte továbbá a felperes első- és másodfokú perköltségben való marasztalását.

[19] A fellebbezés indokolásában hangsúlyozta, hogy a keresettel szemben elsődlegesen arra hivatkozott, hogy minden egyes teljesítéssel összefüggésben a felperes által aláírt teljesítési igazolások bizonyítják, hogy a felperes elfogadta az alperes valamennyi teljesítését. A felperes a kiállított teljesítésigazolásokban kijelentette, hogy az alperesi teljesítést szerződésszerűnek fogadja el és a teljesítéssel összefüggésben szerződésszegésre alapított jogkövetkezményt nem kíván érvényesíteni. Az alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perben a releváns tényeket tévesen állapította meg, így téves jogi következtetéseket vont le, amellyel megsértette a Pp. 279. § (1) és (2) bekezdését. Az elsőfokú bíróság egyes tények figyelembevételét teljes egészében mellőzte az ítéletéből, illetve más tényeknek nem megfelelő jelentőséget tulajdonított, amellyel megsértette a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglalt rendelkezést.

[20] Az elsőfokú bíróság a kötbér¹ kapcsán nem tárta fel a 20 munkanaptól eltérő szállítási határidőket, míg a kötbér⁴ kapcsán nem tisztázta, hogy a jótállás az alperes által már javított részegység miatt vagy egyéb részegység meghibásodása miatt vált szükségessé. Az elsőfokú bíróság a kötbér³ és a kötbér⁴ kapcsán az indokolásában csak annyit rögzített, hogy a Ptk. 187. § (2) bekezdése nem alkalmazható, amellyel megsértette a Pp. 346. §-a szerinti indokolási kötelezettségét. Az elsőfokú bíróság anyagi jogszabálysértést valósított meg, amikor tévesen alkalmazta a Ptk. 6:187. §-át, 1:3. §-át, 6:3. §-át és 6:38. §-át.

[21] Az alperes valamennyi kötbérigény kapcsán hivatkozott arra, hogy a szerződés 7.6. pontja szabályozza a kötbérérvényesítés rendjét, amely szerint amennyiben a megrendelő írásban póthatáridőt ad a hiba kijavítására, annak eredménytelen elteltével, póthatáridő hiányában pedig a kötbér megfizetésére vonatkozó írásbeli felszólítással érvényesíthető a kötbérigény. A szerződés rendszerében tehát a felszólítás váltja ki a szankciót eredményező joghatásokat. A felperes azonban nem igazolta, és nem is állította, hogy írásban póthatáridőt tűzött volna vagy egyéb felszólítást küldött volna az alperesnek, ezért a kötbér iránti igénye sérti a Ptk. alapelveit.

[22] Az alperes hivatkozott arra is, hogy a szerződés 3.7. pontja alapján a felperesnek a kötbér összegét az alperes számlájából kellett volna levonnia, ennek ellenére a felperes nem vont le kötbért az alperesi számlákból, ezzel lemondott a kötbérigényéről és a teljesítést szerződésszerűnek fogadta el. A szerződésben foglaltakat szerződésszerűen teljesítette, amelyet a felperes által aláírt teljesítési igazolások is alátámasztanak. A szállítólevelek mint önálló teljesítésigazolások mellett a felperes az inverterek javítását követően a visszaszállításkor az alperes részére további teljesítésigazolásokat állított ki, melyekben kijelentette, hogy a teljesítést szerződésszerűnek elfogadta, szerződésszegéssel összefüggő jogkövetkezményt nem kíván érvényesíteni. A teljesítéskor a teljesítés időpontja, így annak esetleges késedelmé ismert volt a felperes számára, tehát azzal kapcsolatban utóbb igényt nem érvényesíthet. A felperes a saját teljesítésigazolásait nem támadta meg. A teljesítési igazolások megléte a számlák kiállításának feltétele is volt, a kiállított számlákat a felperes megfizette, így a szerződésszerű teljesítés elfogadásra került. A teljesítési igazolásokat a jogvita eldöntése során nem lehet figyelmen kívül hagyni. A felperes nem tájékoztatta arról, hogy rendszerszintű késedelembe van, ezzel ellentétesen éppen arról tájékoztatta, hogy a teljesítését szerződésszerűnek fogadja el. Joggal és alappal bízott ezért abban, hogy a teljesítése megfelel a felperesnek. Amennyiben szerződésszegő módon teljesített volna, akkor a felperes rosszhiszemű joggyakorlást, illetve joggal való visszaélést valósított volna meg azzal, hogy teljesítésigazolásokkal biztatja, majd utóbb, két-három évvel a szerződés teljesítését követően saját nyilatkozataival szemben a szerződéses eljárásrendtől eltérően kötbért érvényesít.

[23] A kötbér1 kapcsán az alperes kiemelte, hogy az elsőfokú ítélet elfogadta azt az alperesi álláspontot, hogy a teljesítés tekintetében a 20 napos határidő a hibafelvételtől kezdődik, és így a felperes igényérvényesítésének jelentős részét elutasította. Tévedett azonban az elsőfokú bíróság a fennmaradó esetek vonatkozásában, mivel a felperes még a 20 munkanapon túli teljesítés esetén sem érvényesíthet kötbért jogszerűen. Az elsőfokú bíróság ugyanis nem vizsgálta a kötbér1 kapcsán a tényleges megrendeléseket, azaz, hogy az egyes konkrét javítási munkákat ténylegesen hány napra rendelték meg. Több esetben történt ugyanis, hogy a felperes nem az általános 20 munkanapra, hanem ennél hosszabb megrendelési időre adta le a megrendelést. Az elsőfokú bíróság tévesen vette figyelembe a teljesítési határidőt a 3006, 3015, 3051, 3068, 3117, 3142 és 3229 gyári számú inverter esetében. Tényleges késedelem csak a 3006-os számú inverter esetében volt, az is csak hét munkanap, így az egyéb feltételek fennállása esetén jogos kötbérigény csak 19.915 forint lehetne.

[24] Az alperes a kötbér3 kapcsán előadta, hogy az elsőfokú bíróság a vállalkozási szerződés 7.4. pontját tévesen értelmezte, az ugyanis minden kétséget kizáróan meghiúsulási kötbérre vonatkozó megállapodást tartalmaz. A szerződés ezen pontja többször is használja a meghiúsulás kifejezést, a felperesi kereset szintén meghiúsulási kötbérről ír, illetve a felperes 2021. szeptemberi beadványa is meghiúsulási kötbérre hivatkozik. Ilyen körülmények között az elsőfokú bíróság nem juthatott volna arra az álláspontra, hogy a felek ügyleti akarata nem meghiúsulási, hanem késedelmi kötbér kikötésére irányult. A felperes ügyleti akarata biztosan nem erre irányult, hiszen akkor a keresetét nem ilyen tartalommal adta volna be. A felperes csupán akkor változtatott álláspontján, amikor az alperes jelezte, hogy a szerződés ezen kikötése jogszabályba ütközés miatt semmis. Késedelmi kötbérként napi tételt szokás megjelölni és meg kell határozni a kötbér maximális értékét is. A szerződés 7.5. pontja

azonban a vállalkozói díj 15%-át jelöli meg, amely fix összeg és így nem tud igazodni az esetleges késedelem tényleges idejéhez, ezért sem lehet tehát késedelmi kötbérnek tekinteni. A Ptk. 6:187. § (1) bekezdése pedig világosan kimondja, hogy a teljesítés elmaradása esetére kikötött kötbér érvényesítése a teljesítés követelését kizárja. Tekintettel arra, hogy a teljesítés megtörtént, azt a felperes elfogadta, így meghíúsulási kötbér nem érvényesíthető.

[25] Az alperes a kötbér⁴ kapcsán előadta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete súlyosan jogszabálysértő azáltal, hogy a Ptk. 6:187. § (2) bekezdését nem alkalmazta. A jogszabály a többszörös igényérvényesítést zárja ki azzal, hogy a hibás teljesítés esetére kikötött kötbér mellett nem érvényesíthető szavatossági igény. Ez következik a káronszerzés tilalmának elvéből is. A hibás teljesítés esetén tehát a jogosult döntésén múlik, hogy szavatossági- vagy kötbérigényt érvényesít. Amennyiben a hibás teljesítést a kötelezett kijavítja, úgy a teljesítés többé nem hibás, tehát kötbér sem követelhető. Ezt támasztja alá a Szegedi Ítéltábla Gf.30.505/2014/5. számú határozata is, amely szerint nem terjeszthető elő jogszerűen hibák kijavításával összefüggő késedelemre alapított költségigény, ha az elkészült munkák hibái miatti szavatossági igény érvényesítése történik, és e körben végez javítási tevékenységet a kötelezett.

[26] A kötbér⁴ iránti felperesi igény esetén súlyos jogsértése és tévedése az elsőfokú bíróságnak, hogy nem tárta fel a tényeket abban a körben, hogy az egyes jótállási javításokra miért és milyen okból került sor. A tanúvallomások is arra utalnak, hogy a jótállási problémák zöme nem a korábbi hibás javítás, hanem az eloregedett inverterek miatt következhetett be. A jótállásra elviekben vagy az alperes hibás javításának következtében, vagy az alperes korábbi javításától független, más egység hibájából eredően kerülhetett sor. Ezt a körülményt azonban az elsőfokú bíróság nem tárta fel, így megalapozatlan az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy a hibák a jótállási kötelezettség teljesítése körében merültek fel, és hogy az alperesi kötelezett neki felróható okból nem a keretszerződésben foglaltaknak megfelelően teljesítette javítási kötelezettségét, amelynek következtében kötbérfizetési kötelezettség terheli a kijavítás megtörténtéig terjedő időtartam végéig.

[27] A felperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az alperes másodfokú perkoltségben való marasztalását. Előadta, hogy az alperes eljárási szabálysértésként hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem tárta fel megfelelően a tényállást, ugyanakkor nem fejtette ki, hogy az eljárási szabálysértés miben nyilvánult meg, hiszen a kifogásokat az alperesnek az elsőfokú eljárás során kellett volna előterjesztenie. Az elsőfokú bíróság többször felhívta és figyelmeztette az alperest a Pp. 203. § (2) bekezdésében foglaltakra, így az alperes nem hivatkozhat arra, hogy nem volt lehetősége az állításait előadni és bizonyítani az elsőfokú eljárás során. Az alperesi állítással szemben az elsőfokú bíróság nem sértette meg az indokolási kötelezettségét, mert az ítélet 64. és 68. oldalán kifejti, hogy a Ptk. 6:187. § (2) bekezdése miért nem alkalmazható.

[28] Az elsőfokú bíróság osztotta azt a felperesi érvelést, hogy a hibás teljesítési kötbér érvényesítésének nincs akadálya, mert a szerződés 7.5. pontja szerinti kötbérigény jótállás mellett is érvényesíthető, az ugyanis a hiba kijavításáig szól, kvázi büntető jellegű kötbér.

Amennyiben a felek a kötbért a hiba kijavításáig terjedő időre kötik ki, úgy amellet a kijavítás vagy a teljesítés is követelhető. A hibás teljesítésre vonatkozó rendelkezések egyébként is diszpozitívak, tehát az alperes által hivatkozott Ptk. 6:187. § (2) bekezdése nem kógens, hanem diszpozitív szabály, attól a felek a szerződésben eltérhetnek. A valamennyi kötbérigény kapcsán előadott általános alperesi észrevételek körében téves az az álláspont, hogy a felperes csak a szerződésben rögzített eljárásrend szerint érvényesíthette volna a kötbérigényét. Az elévülési időre vonatkozó rendelkezések alapján a felperesnek nem csak a szerződésben rögzített módon volt lehetősége igényét érvényesíteni, hanem az elévülési időn belül is. Téves az alperes kiterjesztő értelmezése, amely szerint lemondott volna kötbérigényéről azzal, hogy a kötbér összegét az alperes számláiból nem vonta le. A peres eljárás megindítása éppen azt juttatja kifejezésre, hogy azt érvényesíteni kívánja.

[29] A teljesítésigazolással összefüggő alperesi érveléssel szemben az elsőfokú eljárás során kifejtett álláspontját változatlanul fenntartotta. Kifejtette, hogy a kötelelem valóban megszűnik a szolgáltatás teljesítésével, de a vállalkozó helytállási kötelezettsége nem szűnik meg, a kötelemből eredő igényeit a megrendelő elévülési időn belül érvényesítheti. Az alperes arra is hivatkozott, hogy nem tájékoztatta arról, hogy rendszerszintű késedelembe van, amellyel összefüggésben az elsőfokú bíróság is osztotta azt a felperesi álláspontot, hogy az alperesnek pontosan tisztában kellett lennie azzal, hogy késedelembe van.

[30] A kötbér1 vonatkozásában a felperes kifejtette, hogy azon alperesi érvelés, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az egyes megrendelések kapcsán, hogy hány napra rendelte meg az alperestől a javítást nem alapos, mert az alperesnek kellett volna bizonyítania azt, hogy milyen esetben és hányszor fordult elő, hogy a teljesítési határidőt a felek nem húsz munkanapban határozták meg. Az alperesi fellebbezésben szereplő táblázat szerinti adatok már az elsőfokú eljárás során rendelkezésre álltak, azokat az alperes mégsem tárta fel az elsőfokú bíróság előtt, így új tényre a Pp. 373. § (2) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban már nem hivatkozhat.

[31] A felperes a kötbér2 és kötbér3 körében érvényesített igényekkel összefüggésben fenntartotta az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatait. Megjegyezte, hogy az elsőfokú eljárás során az alperesnek lehetősége lett volna, hogy a kötbér3 igénnyel összefüggésben a kötbér mérséklését kérje, vagy azt kifogásolja, de ezzel a lehetőséggel nem élt, így a másodfokú eljárásban a kötbér eltúlzott mértékére már nem hivatkozhat. A kötbér4 iránti igény körében a felperes kifejtette, hogy az alperes által hivatkozott Szegedi Ítéltáblai határozat a jelen jogvitában nem alkalmazható, az ugyanis késedelemre alapított kötbérigényről rendelkezik, míg jelen esetben a felek büntető kötbérben állapodtak meg. Az alperes ezen kívül tévesen állítja, hogy a Ptk. 6:187. §-a kógens rendelkezés lenne, mert az a Ptk. 6:59. § (2) bekezdése alapján diszpozitív szabály.

[32] Az alperes álláspontja szerint súlyos jogsértés, hogy az elsőfokú bíróság nem tárta fel a tényeket abban a körben, hogy egyes jótállásokra miért és milyen okból került sor, holott az elsőfokú bíróság is kiemelte, hogy többször felhívta és figyelmeztette az alperest a Pp. 203. § (2) bekezdésében foglaltakra, tehát hogy az alperesnek kellett volna az arra vonatkozó

tényeket és bizonyítékokat előterjeszteni. A fellebbezésében állított tényeket az alperesnek kellett volna előadni és bizonyítani az elsőfokú eljárás során, ugyanakkor a fellebbezésből kitűnik, hogy az alperes is csak feltételezi a jótállások felmerülésének okait.

[33] A Fővárosi Ítéltábla nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet a meghaladó részében elutasító rendelkezését, amely fellebbezés hiányában a Pp. 358. § (5) bekezdése alapján elsőfokon jogerőre emelkedett.

[34] Az alperes fellebbezése nagyobb részben alapos.

[35] Az alperes másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 381. §-a szerinti mérlegelhető hatályon kívül helyezésére irányult, ezért az ítéltáblának először azt kellett vizsgálnia, hogy történt-e olyan lényeges, az ügy érdemi eldöntésére kiható eljárási szabálysértés az elsőfokú eljárás során, amely miatt az elsőfokú eljárás megismétlése szükséges. Az alperes eljárási szabálysértésként arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a tényeket tévesen és hiányosan állapította meg, téves jogi következtetéseket vont le, illetve, hogy nem tett eleget indokolási kötelezettségének a kötbér³ és kötbér⁴ címén érvényesített kereseti kérelmek elbírálása során. Az elsőfokú bíróság azonban a tényállás megállapításához szükséges bizonyítási eljárást a felek tényállításainak és indítványainak megfelelően lefolytatta, a releváns tényállást megállapította és a döntését kellő részletességgel indokolta.

[36] Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére akkor kerülhet sor, ha a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű megismétlése vagy elmaradt bizonyítás felvétele szükséges, ilyen elmaradt bizonyítás pótlását az alperes sem indítványozta. A Pp. 2. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van, tehát hivatalból bizonyítást nem folytat le. Az indokolási kötelezettség megsértése miatt csak akkor kerülhet sor az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére, ha az ítéletből egyáltalán nem derül ki, hogy az elsőfokú bíróság a döntését mire alapította. Önmagában az a körülmény, hogy a fellebbező fél nem ért egyet az elsőfokú bíróság döntésével és annak jogi indokaival, nem vezethet az ítélet hatályon kívül helyezésére. Mindezek alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nem volt ok.

[37] Az elsőfokú bíróság a tényállást érdemben helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéssel és annak indokaival azonban az ítéltábla nagyobb részben nem értett egyet.

[38] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a szerződés 7.6. pontjában a felek a kötbér iránti igény érvényesítésének nem kizárólagosan alkalmazható rendjét rögzítették. A rendelkezés a „különösen” fordulat alkalmazásával eleve példálózó jellegű felsorolást tartalmaz. A kötbér megfizetése iránti írásbeli felszólítást a keresetlevél benyújtása egyébként is pótolja. Az a tény, hogy a felperes a számlákat kifizette, illetve a számlák összegéből a

kötbérigényét nem vonta le, a Ptk. 6:8. § (3) bekezdése alapján nem értelmezhető kiterjesztő jelleggel oly módon, hogy azzal a kötbérigényéről lemondott volna. Önmagában az a körülmény, hogy a felperes a jogviszony megszűnését követően lépett fel a kötbérigénye érvényesítés iránt, nem jelent joggal való visszaélést, és nem okozza a jóhiszeműség és tisztesség elvének sérelmét sem. A szerződésszegésből eredő igények érvényesítéséhez tehát nem szükséges külön jogfenntartó nyilatkozatot tenni, az igény érvényesítését csak a kifejezett joglemondó nyilatkozat zárja ki.

[39] Az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a teljesítésigazolások, illetve szállítólevelek aláírása és a számlák befogadása kizárná a kötbér érvényesítését. A Ptk. 6:38. § (1) bekezdése szerint kiállított okiratok a visszaszállított inverterek átvételét és a javítási munka megtörténtét igazolják, azonban a teljesítés határidőben való megtörténtét nem támasztják alá. A teljesítésigazolások sem értelmezhetőek kiterjesztően akként, hogy azokkal a felperes a szerződés alapján járó kötbér vagy jótállás iránti igényeiről lemondott volna. Az elsőfokú bíróság a teljesítési igazolások ténybeli és jogi jelentőségének értékelése során helyesen vette figyelembe a tanúvallomásokat, jogi megítélése tekintetében pedig a Kúria kialakult gyakorlatát, amivel az ítéltábla is egyetért.

[40] Az alperes a kötbér1 címén megítélt tétellel szemben a fellebbezésében arra is hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az egyes konkrét megrendelések egyedi teljesítési határidejét, amelyre tekintettel ténylegesen csak egyetlen esetben történt határidőn túli visszaszállítás. Az alperes azonban ezt a tényt, hogy az egyedi megrendelések esetenként eltérő teljesítési határidőt tartalmaznak, az elsőfokú eljárás során nem adta elő, ezért arra a Pp. 373. § (2) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban már nem hivatkozhat.

[41] A kötbér2 kapcsán az alperes csak az általánosságban is hivatkozott fellebbezési érveit adta elő, amelyek a fentebb kifejtettek alapján nem vezethettek eredményre. Az alperes fellebbezése ezért a kötbér1 és kötbér2 címén megítélt összegek vonatkozásában nem alapos.

[42] Alapos ugyanakkor az alperesi fellebbezés a kötbér3 és kötbér4 címén megítélt tételeket illetően. Az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a szerződés 7.4. pontját, amikor az abban foglalt kötbérikötést késedelmi kötbérnek tekintette. A joggyakorlat szerint a kötbérikötésnek egyértelműnek kell lennie, a kötelezettségvállalás kiterjesztő értelmezésének nincs helye. A szerződés szövegének nyelvtani értelmezése alapján egyértelmű, hogy a felek szándéka meghíúsulási kötbér kikötésére irányult. A 7.4. pont a „meghíúsulási kötbér” kifejezést használja, szemben a 7.3. pontban írt késedelem esetére kikötött kötbérrel. A szerződés 7.3. és 7.4. pontjának összefüggő értelmezéséből is az következik, hogy a 7.4. pont nem késedelmi kötbérre vonatkozik, mert ellenkező esetben a két szerződési pont a kötelezett késedelemhez egymással átfedésben lévő jogkövetkezményt fűzne. Az alperes helyesen hivatkozott arra, hogy a 7.4. pont szerinti kötbér mértéke és számítási módja is egyértelműen a meghíúsulási jellegre utal, hiszen életszerűtlen, hogy a felek a késedelem időtartamától függetlenül határoznák meg a kötbér összegét. Ez a szerződés 7.3. pontjának logikájával is szemben állna, ahol a késedelemhez fűződő kötbér összegét a felek a késedelmes napok számához képest rendelték megállapítani.

[43] A 7.4. pontban írt kötbérikötés a második mondat alapján sem értelmezhető késedelmi kötbéreként, mert az csak arra utal, hogy a felek megghiúsultnak tekintik a teljesítést, ha az alperes a jótállási kötelezettségét a szerződéses határidőben nem teljesíti. Ebből az következik, hogy a jótállási határidő eredménytelen eltelte után a felperest megghiúsulási kötbér illeti, ebben az esetben ugyanakkor teljesítést a Ptk. 6:187. § (1) bekezdése alapján nyilvánvalóan nem követelhet. Amennyiben pedig az alperes a jótállási kötelezettségének – akár határidőn túl – eleget tett, úgy a teljesítés megghiúsulására alapított kötbér követelésének nincs helye. A szerződés 7.4. pontjának értelmezésével kapcsolatban az alperes arra is alappal hivatkozott, hogy a kereseti kérelemben maga a felperes is megghiúsulási kötbéreként kívánta érvényesíteni igényét, és csak a per során változtatott kereseti kérelmén, tehát eredetileg a felperes sem értelmezte másként a szerződést, mint ahogy az annak szövegszerű tartalmából és a szerződés egyéb rendelkezéseiből egyébként következne.

[44] Az elsőfokú bíróság tévesen foglalt állást a kötbér4 címén érvényesített kereseti kérelem tárgyában, amikor a szerződés 7.5. pontjának alkalmazása során figyelmen kívül hagyta a Ptk. 6:187. § (2) bekezdését, amely szerint hibás teljesítés miatti kötbér mellett szavatossági (jótállási) igény nem érvényesíthető. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem volt akadálya a kötbér érvényesítésének a jótállás mellett, mert a felek a szerződésben olyan fajtájú hibás teljesítési kötbért kötöttek ki, amely azt szankcionálja, hogy a felperes a jótállás keretében javított eszközöket a javítás időtartama alatt nem tudta használni. Ez az okfejtés azonban a kétszeres értékelés elvének tilalmába ütközik, mivel amennyiben a kötelezett a hibás teljesítését a jótállás körében kijavítja, úgy a teljesítés nem tekinthető többé hibásnak, így hibás teljesítésre alapított kötbér alkalmazásának sincs helye. A Ptk. 6:187. § (2) bekezdésének helyes értelmezése szerint amennyiben a felek a szerződésben egyszerre kötnek ki hibás teljesítési kötbért és jótállási kötelezettséget, és a kötelezett hibásan teljesít, úgy a jogosult választhat, hogy a hibás teljesítés melyik jogkövetkezményét kívánja alkalmazni. A jótállási és hibás teljesítési kötbér iránti igényét azonban egyszerre nem érvényesítheti. Az alperes a jótállás keretében a javítási kötelezettségének nem vitásan eleget tett, ezért a hibás teljesítés esetére kikötött kötbér a jótállás keretében végzett javítás időszakára sem jár. Alappal hivatkozott tehát az alperes a Kommentár (A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal, Complex, 2013.) által a kötbér és a jótállás viszonyát illetően kifejtett jogi álláspontra, ehhez képest a felperes által hivatkozott „büntető kötbér” fogalmát a joggyakorlat nem ismeri.

[45] Az ítéltábla mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és az alperes marasztalását a rendelkező részben írtak szerint – a kötbér3 és kötbér4 címén érvényesített összeggel – leszállította.

[46] Az alperes fellebbezése nagyobb részben eredményre vezetett, amely kihatott az elsőfokú eljárásban megállapított perköltségre is. Az ítéltábla a feleket terhelő perköltségről a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján a pernyertesség arányában határozott azzal, hogy az alperes az elsőfokú eljárásban 96,7%-ban tekinthető pernyertesnek, ezért a nagyobb részben

pervesztes felperest kötelezte az elsőfokon felmerült perköltség viselésére. A felperes által előlegezett 1.500.000 forint kereseti illetékből az alperest a pernyertesség arányában 49.500 forint terheli. Az alperes az elsőfokú eljárásban összesen 2.050.000 forint + áfa összegű munkadíjat számított fel, amelyből a pernyertesség arányában 1.982.350 forint + áfa, azaz 2.517.584 forint illeti. A felperes elsőfokon 1.631.766 forint jogtanácsosi munkadíjat kívánt felszámítani, amelyből a pervesztesség arányában 53.848 forint illeti. A fenti összegek összevonásával (2.517.584 – 103.348) a felperes 2.414.236 forintot köteles az alperesnek megfizetni.

[47] A másodfokú eljárásban az alperes 95,7%-ban tekinthető pernyertesnek, amelyre tekintettel az alperes köteles az alperes által előlegezett eljárási illeték arányos részéből (2.392.500 forint) és az alperes jogi képviseletével felmerül ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség viselésére. Az alperes a másodfokú eljárásban a perköltség igényét 250.000 forint + áfa összegben jelölte meg, amelyből a pernyertesség arányában 239.250 + áfa, azaz 303.847 forint munkadíjra jogosult. A felperes 1.358.972 forintot kívánt felszámítani, amelyből az ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése alapján 665.865 forintot fogadott el, és amelyből a felperes a pervesztességének arányára tekintettel 28.632 forintra jogosult. Mindezeket összevonva (2.392.500+303.847-28.632) a felperes 2.667.715 forint másodfokú perköltséget köteles az alperesnek megfizetni.

Budapest, 2023. április 19.

dr. Buglyó Gabriella s.k.

dr. Benedek Szabolcs s.k.

dr. Sági Zsuzsanna s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: